

Casa legal : een innovatie op het gebied van toegang tot justitie in gevaar

De vzw Casa legal, een sociale innovatie op het gebied van toegang tot justitie, die zelfs in het buitenland wordt geprezen en sinds 2023 door het ministerie van Justitie als pilootproject wordt gefinancierd, dreigt nu te verdwijnen. De reden: onzekerheid over de verlenging van de federale subsidie in 2026. Een paradoxale beslissing, aangezien er net een grootschalig interuniversitair onderzoek is gestart om de impact en de relevantie van de opschaling van het model te evalueren.

Als reactie op deze dreiging werd **een open brief gepubliceerd, gedragen door Elise Dermine, Damien Vandermeersch en Steven Gibens en ondertekend door meer dan 1600 personen**, waaronder rechtsgeleerden, advocaten, magistraten, onderzoekers en actoren uit de praktijk (medische sector, verenigingen). Daarin wordt minister van Justitie Annelies Verlinden opgeroepen om dit baanbrekende project voor een publiek dat nog geen effectieve toegang tot justitie heeft, niet op te offeren.

Casa legal werd in 2019 opgericht door advocaten van de balie van Brussel en is de eerste Belgische vzw die advocaten, maatschappelijk werkers, bemiddelaars, juristen en psychologen samenbrengt. Haar missie: geïntegreerde begeleiding bieden aan de meest kwetsbare rechtzoekenden – slachtoffers van geweld, daklozen, alleenstaande ouders in moeilijkheden, geïsoleerde zieken. De doelgroep is duidelijk: **rechtzoekenden in crisissituaties**, die tegelijkertijd met verschillende juridische, sociale en psychologische problemen worden geconfronteerd.

Dankzij dit **maatwerk en multidisciplinaire aanpak** kunnen de rechtzoekenden weer als rechtssubjecten worden beschouwd en hun handelingsvermogen versterken.

Een algemeen erkende behoefte

Verschillende Belgische studies hebben de **beperkingen van het huidige rechtsbijstandsstelsel aan het licht gebracht**, dat niet in staat is om te reageren op complexe crisissituaties. In 2022 hebben deskundigen opgeroepen tot een dringende hervorming: de ontwikkeling van een multidisciplinaire en preventieve aanpak. Deze aanbeveling is opgenomen in het regeerakkoord 2024-2029 en wordt gesteund door de oppositie. Casa legal is het eerste pilootproject dat deze aanpak in België test.

Een bescheiden investering die rendeert en een reële sociale impact

Deze globale begeleiding van de meest kwetsbare rechtzoekenden maakt het mogelijk om langdurige en kostbare procedures te vermijden, evenals kritieke situaties zoals ziekenhuisopnames, plaatsingen van kinderen en uitzettingen.

Het model is gebaseerd op een preventieve logica: een bescheiden investering vooraf om de uitgaven achteraf te beperken. De subsidies die momenteel aan de vereniging worden toegekend, vertegenwoordigen 0,0004 % van het budget van Justitie en 0,5 % van dat van rechtsbijstand. Een beperkte budgettaire steun, maar die nu al **concrete resultaten oplevert in de praktijk en veelbelovende perspectieven biedt om de toegang tot justitie** in België te verbeteren.

Lopend wetenschappelijk onderzoek in gevaar

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest financiert momenteel een ambitieus wetenschappelijk onderzoek, Scala Legal, uitgevoerd door de ULB en de UCLouvain. Gedurende drie jaar zal het de **werkelijke impact van Casa legal evalueren, een kosten-batenanalyse uitvoeren en suggesties doen voor verbetering en/of opschaling van het model**. Casa legal nu stopzetten zou niet alleen een verspilling zijn van de reeds geïnvesteerde overheidsmiddelen, maar zou België ook beroven van waardevolle wetenschappelijke feedback over het enige pilootproject dat op dit gebied bestaat.

Een project dat om verkeerde redenen wordt bedreigd

Casa legal wordt momenteel bedreigd als gevolg van bezwaren van bepaalde balies en een **beroep dat door de Orde van Nederlandstalige Balies van België (OVB) bij het Grondwettelijk Hof** is ingesteld om de financiering ervan ongedaan te maken. Deze stap doet geen afbreuk aan het nut van het project of de budgettaire impact ervan. Het weerspiegelt echter een bepaalde visie op de advocatuur en vooral een gebrek aan kennis over het specifieke karakter en de aard van het project. Net als de eerste medische centra in de jaren 1970 stuit dit initiatief op weerstand van de beroepsgroep. Ondanks deze terughoudendheid waarderen de Franstalige balie van Brussel en talrijke verenigingen in het veld de toegevoegde waarde van Casa legal en steunen zij de activiteiten ervan. Het blijft echter een feit dat de subsidie, gezien deze betwistingen, in 2026 mogelijk niet wordt verlengd, wat het einde van het pilootproject zou betekenen.

Een kwestie van visie

Casa legal past in een dynamiek van **innovatie op het gebied van rechtsbijstand** en armoedebestrijding. Soortgelijke initiatieven hebben in het buitenland al hun nut bewezen (Bronx Defenders in de VS, Law Centers in het Verenigd Koninkrijk, enz.). De minister van Justitie zelf benadrukt het belang van een langetermijnvisie om het rechtssysteem te moderniseren en de toegang tot justitie te verbeteren. Casa legal belichaamt precies deze visie: vandaag investeren betekent een efficiënter en toegankelijker rechtssysteem voor iedereen in de toekomst.

Enkele cijfers

- **60% betreft slachtoffers van huiselijk geweld en uitbuiting.**
- 982 verzoeken gericht aan Casa legal sinds januari 2025, waarvan **meer dan 600 vrouwen**.
- **240 situaties** worden momenteel behandeld (met meerdere juridische problemen).
- **Een derde van de personen** die door Casa legal worden begeleid, heeft **nog nooit een advocaat gezien** of heeft al drie jaar geen advocaat meer gezien.
- **Een vijfde van de personen** is dankzij de begeleiding van Casa Legal **weer aan het werk** gekomen.

PERSCONTACT : (beschikbaar vanaf 7 uur)

Lotte Buekenhout (NL) + 32 474 86 79 87 - lb@casalegal.be

Clémentine Ebert (FR) +32 468 45 51 96 - ce@casalegal.be

Margarita Hernandez-Dispaux (FR) + 32 472 50 91 75 - mhd@casalegal.be

Persmap :

<https://casalegal.be/nl/persmap/>